

**Eötvös Loránd Tudományegyetem
Informatikai Kar**

Eseményvezérelt alkalmazások fejlesztése I

3. előadás

Dinamikus felületű alkalmazások

Giachetta Roberto

**A jegyzet az ELTE Informatikai Karának
2014. évi Jegyzetpályázatának támogatásával készült**

Dinamikus felületű alkalmazások

A felhasználói felület típusai

- Az alkalmazásaink grafikus felülete alapvetően kétféle lehet:
 - *statikus*: az alkalmazás felületén lévő vezérlők rögzítettek, azaz mindig ugyanazon vezérlők jelennek meg
 - a vezérlőket a felülettervezővel, vagy a kódban a konstruktorral hozzuk létre
 - *dinamikus*: futás közben változhatnak a megjelenő vezérlők, illetve tulajdonságaik
 - a vezérlőket kódban, futás közben esemény hatására hozzuk létre és helyezzük el a felületen
 - a változó mellett lehet állandó része is a felületnek rögzített vezérlőkkel

Dinamikus felületű alkalmazások

Dinamikusan létrehozott vezérlők

- A futási időben létrehozott vezérlőket ugyanúgy kezeljük, mint a konstrukció során létrehozott vezérlőket
- Egyszerre több, ugyanolyan típusú vezérlőt is létrehozhatunk
 - ezeket célszerű egy adatszerkezetbe szervezni, és közös eseménykezelőt rendelni hozzájuk
 - az eseménykezelőben meghatározhatjuk, melyik vezérlő küldte az eseményt
 - a `sender()` (vagy `QObject::sender()`) művelet visszaadja az esemény küldőjét `QObject` mutatóként
 - ezt konvertálhatjuk megadott altípusra a `QObject::cast<T>` utasítással

Dinamikus felületű alkalmazások

Dinamikusan létrehozott vezérlők

- Pl.:

```
QVector<QPushButton*> buttons;
    // gombokat tartalmazó vektor
...
for (...) // gombok létrehozása egy ciklusban
{
    QPushButton* button = new QPushButton(this)
    buttons.append(button); // új gomb hozzá vétele

    connect(button, SIGNAL(clicked()),
            this, SLOT(buttonClicked()));
    // eseménykezelés megvalósítása közös
    // eseménykezelővel
}
```

Dinamikus felületű alkalmazások

Dinamikusan létrehozott vezérlők

- Pl.:

...

```
void buttonClicked() // eseménykezelő
{
    QPushButton* senderButton =
        qobject_cast<QPushButton*>(sender());
    // lekérjük az esemény küldőjét gombként

    senderButton.setText("You clicked me!");
    // a külsőt módosítjuk
}
```

Dinamikus felületű alkalmazások

Dinamikusan létrehozott vezérlők kezelése

- A dinamikus létrehozást akkor célszerű használni, ha:
 - a felületen sok ugyanolyan típusú, hasonló tulajdonságú vezérlőt kell létrehozni
 - a felületen lévő vezérlők száma változhat
- A dinamikusan létrehozott vezérlőket célszerű elhelyezések segítségével pozícionálni és/vagy méretezni
- Ha változhat a vezérlők száma, a régieket törölni kell (**delete**), amikor levesszük őket a felületről
 - ekkor a hozzá kötött eseménykezelő társítások megszűnnek (a **disconnect** hívódik meg a háttérben)

Dinamikus felületű alkalmazások

Példa

Feladat: Készítsünk egy alkalmazást, amelyben száz gombot jelenítünk meg egy 10×10 -es rácsban sorszámozva. Gombra kattintással a sorszám megjelenik egy központi kijelzőn, míg a gombon egy 'X' felirat. Az ilyen feliratú gombokra kattintva már nem történik semmi.

- a felületen felveszünk egy LCD kijelzőt, valamint a gombokat rács elrendezésben, a gombok feliratának (`text`) beállítjuk a sorszámot
- a gombokat közös eseménykezelőhöz (`setNumber()`) rendeljük, amely a küldő gomb (`sender()`) sorszámát beírja az LCD kijelzőre (amennyiben nem 'X' feliratú), a gomb feliratát pedig lecseréli 'X'-re

Dinamikus felületű alkalmazások

Példa

Tervezés:

class NumberGrid

QWidget

NumberGridWidget

- `gridLayout :QGridLayout*`
- `lcdNumber :QLCDNumber*`
- `vBoxLayout :QVBoxLayout*`

- + `NumberGridWidget(QWidget*)`
- + `~NumberGridWidget()`

«slot»

- `setNumber() :void`

Dinamikus felületű alkalmazások

Példa

Megvalósítás (numbergridwidget.cpp):

```
NumberGridWidget::NumberGridWidget(QWidget
    *parent) : QWidget(parent) {
    ...
    for (int i = 0; i < 10; ++i) {
        for (int j = 0; j < 10; ++j){
            QPushButton* button = new QPushButton(
                QString::number(i * 10 + j + 1), this);
            // gomb létrehozása
            gridLayout->addWidget(button, i, j);
            // gomb felvétele az elrendezésre
            connect(button, SIGNAL(clicked()),
                this, SLOT(setNumber()));
            // eseménykezelő kapcsolat
```

Dinamikus felületű alkalmazások

Példa

Megvalósítás (numbergridwidget.cpp):

...

```
void NumberGridWidget::setNumber() {
    QObject* senderObject = sender();
    // küldő objektum lekérdezése
    QPushButton* senderButton =
        qobject_cast<QPushButton*>(senderObject);
    // a küldő típusát konvertálnunk kell

    if (senderButton->text() != "X")
        lcdNumber->display(senderButton->text());
    senderButton->setText("X");
    // a gombra beállítunk egy X feliratot
}
```

Dinamikus felületű alkalmazások

Példa

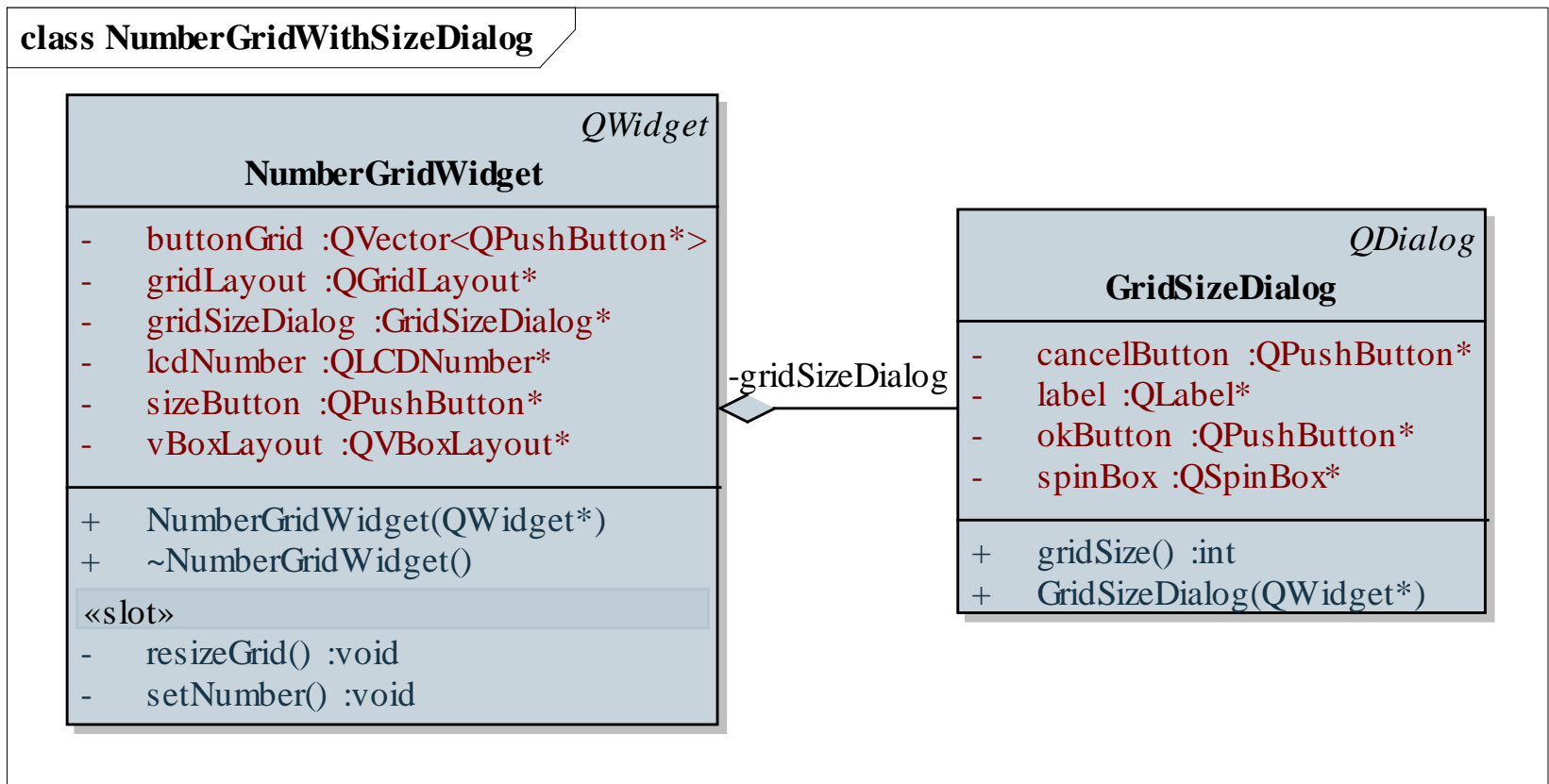
Feladat: Módosítsuk az előző feladatot úgy, hogy futás közben át lehessen méretezni a gombrácsot. Kezdetben a rács üres, egy külön gombbal lehet egy előugró ablakot előhozni, amelyben beállíthatjuk az új méretét, és ennek hatására a rács újraméreteződik, és alaphelyzetbe áll.

- minden átméretezésnél (**resizeGrid()**) töröljük a régi gombokat, és megfelelő mennyiségű új gombot generálunk
- a méret beállító ablak egy új osztály (**GridSizeDialog**), amely a **QDialog** leszármazottja, így felhasználhatjuk az **accept()** és **reject()** eseménykezelőjét, megjeleníteni pedig az **exec()** metódussal fogjuk (így blokkolja a háttérben lévő ablakot)

Dinamikus felületű alkalmazások

Példa

Tervezés:

Dinamikus felületű alkalmazások

Példa

Megvalósítás (numbergridwidget.cpp):

```
NumberGridWidget::NumberGridWidget(QWidget
    *parent) : QWidget(parent) {
    ...
    gridSizeDialog = new GridSizeDialog();
    connect(sizeButton, SIGNAL(clicked()),
        gridSizeDialog, SLOT(exec()));
    // méretező ablak megjelenítése gombnyomásra
    connect(gridSizeDialog, SIGNAL(accepted()),
        this, SLOT(resizeGrid()));
    // átméretezés a dialógus elfogadására
}
...
```

Dinamikus felületű alkalmazások

Példa

Megvalósítás (numbergridwidget.cpp):

```
void NumberGridWidget::resizeGrid() {
    foreach(QPushButton* button, buttonGrid) {
        // korábbi gombok
        gridLayout->removeWidget(button);
        // levétel az elrendezésről
        delete button; // vezérlő törlése
    }
    buttonGrid.clear(); // mutatók törlése

    for (int i = 0; i < gridSizeDialog->gridSize();
        ++i) {
        ...
    }
```

Dinamikus felületű alkalmazások

Stílusok

- A vezérlőket különböző stílusokkal láthatjuk el, amelyek szabályozzák annak megjelenését a **stylesheet** tulajdonság segítségével
- A stílusok kezelése szintaktikailag hasonló a CSS leíráshoz
 - megadása szöveges formában történik az objektum, a típus és a beállítás megadásával, pl.:

```
QPushButton { color: red;
               background-color: white }
// a gomb fehér háttéren piros betűs lesz
QCheckBox:hover:checked { color: white }
// amennyiben ki van választva a
// kijelölő doboz, és az egér rajta van,
// akkor fehér színű lesz a szöveg
```


Dinamikus felületű alkalmazások

Stílusok

```
QLineEdit {  
    background-image: url(:/images/bck.png);  
    border-width: 1px;  
    border-style: solid;  
    border-radius: 4px; }  
    // a háttérét kép tölti ki, keret megformázva
```

- a szabályozása történhet az egész alkalmazás, illetve bármely vezérlő szintjén, pl.:

```
QApplication::setStyleSheet("  
    QPushButton { color:black }  
    QPushButton:enabled { color:red }");  
    // minden engedélyezett gomb piros feliratú,  
    // minden nem engedélyezett gomb fekete  
    // feliratú lesz a programban
```

Dinamikus felületű alkalmazások

Időzítés

- Sokszor nem a felhasználó által vezérelten, hanem rögzített módon, adott időközönként szeretnénk lefuttatni egy tevékenységet, erre szolgál az *időzítő* (**QTimer**)
 - a **start(<intervallum>)** eseménykezelő indítja az időzítőt (az intervallumot ezred másodpercben adjuk meg), a **stop()** leállítja
 - az idő leteltekor kiváltja a **timeout** eseményt, majd újra elindítja a visszaszámlálást
 - lehetőség van egyszeri kiváltásra is (**singleShot(...)**)
 - lekérdezhető az állapota (**active**, **singleShot**)
 - egyszerre tetszőleges sok időzítőt használhatunk

Dinamikus felületű alkalmazások

Példa

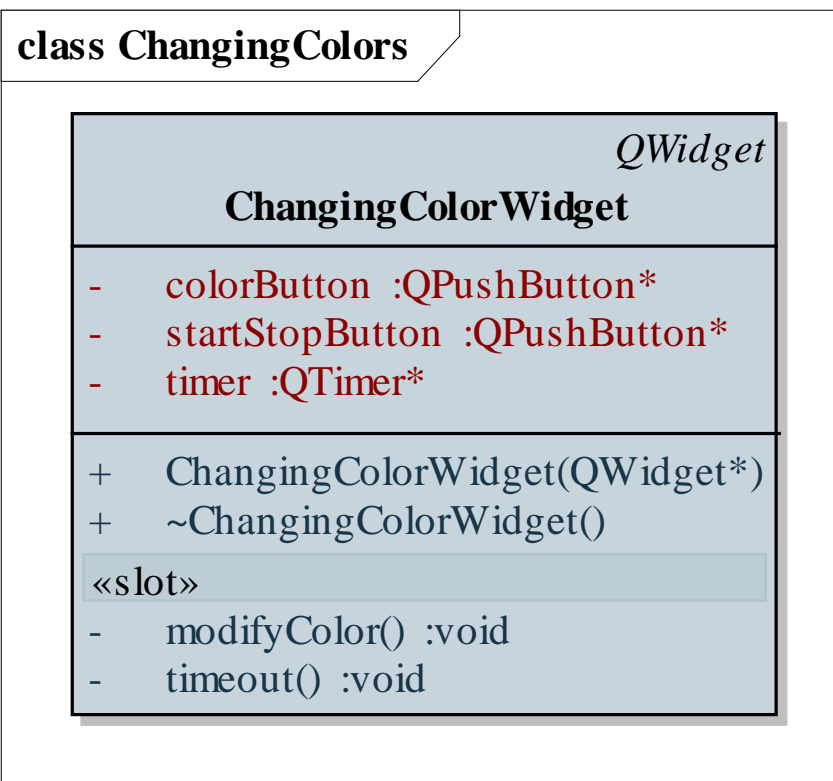
Feladat: Készítsünk egy alkalmazást, amelyben véletlenszerűen változtatjuk egy gomb színét másodpercenként. Egy külön gombbal ki/be kapcsolhatjuk az animációt.

- a felületen (**ChangingColorsWidget**) két gombot helyezünk el, az egyikkel indítjuk/állítjuk le az időzítőt
- az időzítő (**timer**) egy eseménykezelőt futtat (**timeout**), amelyben a gomb stílusát változtatjuk
- ehhez véletlen számokat generálunk a **qrand(<kezdőérték>)** és **qrand()** függvények segítségével, amit időfüggő értékkel indítunk (**QTime::currentTime().msec()**)

Dinamikus felületű alkalmazások

Példa

Tervezés:

Dinamikus felületű alkalmazások

Példa

Megvalósítás (`changingcolorwidget.cpp`):

```
...  
void ChangingColorWidget::modifyColor() {  
    if (!timer->isActive())  
    {  
        // ha az időzítő nem fut  
        startStopButton->setText(tr("Stop"));  
        timer->start(1000); // elindítjuk  
    }  
    else { // ha fut  
        startStopButton->setText(tr("Start"));  
        timer->stop(); // leállítjuk  
    }  
}
```

Dinamikus felületű alkalmazások

Példa

Megvalósítás (`changingcolorwidget.cpp`):

```
void ChangingColorWidget::timeout()  
{    // időzített eseménykezelő  
  
    // stílus beállítása véletlen számok  
    // segítségével:  
    colorButton->setStyleSheet("QPushButton {  
        background-color: rgb(" +  
        QString::number(qrand() % 256) + "," +  
        QString::number(qrand() % 256) + "," +  
        QString::number(qrand() % 256) + ") }");  
}
```

Dinamikus felületű alkalmazások

Példa

Feladat: Az előző feladat alapján készítsünk egy gombrácsot, amelyben kattintás hatására indul a színváltó animáció, de nem csak az adott gombon, hanem egy kereszt alakban (a teljes sorban és oszlopban). A rács méretét külön ablakban állíthatjuk be.

- minden egyes kattintásra egy új időzítőt indítunk el, így tetszőlegesen sok időzítő lehet a programban
- az időzítőket és a gombokat a koordináták (sor, oszlop index) alapján tudjuk összekapcsolni, ezért létrehozunk egy koordináta segédtypust (Coordinate)
- az időzítőket egy asszociatív tömb (QMap) segítségével tároljuk el a hozzá tartozó koordinátával egyetemben

Dinamikus felületű alkalmazások

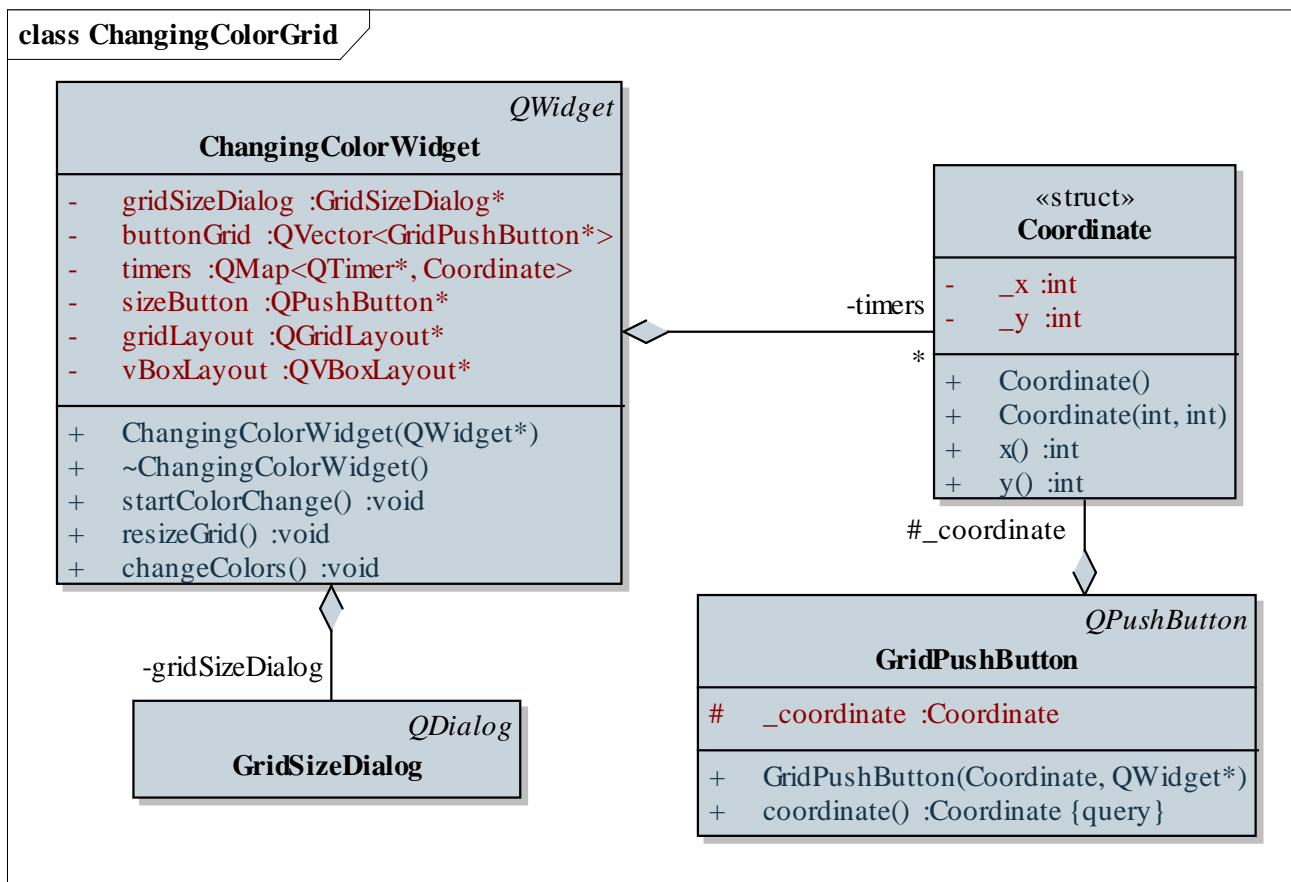
Példa

- a gombok esetén is el kell tárolnunk a koordinátát, ezért létrehozunk egy speciális gombtípust (**GridPushButton**), amely tárolja a koordinátát is
- az időzítőkhöz közös eseménykezelőt kapcsolunk (**changeColors**), amelyben beazonosítjuk a küldő időzítőt (**sender()**), visszakeressük a hozzá tartozó koordinátát, majd ez alapján átszínezzük a megfelelő gombokat
- egy külön ablak segítségével végezzük az átméretezést (**GridSizeDialog**), de ügyelnünk kell arra, hogy minden létező időzítőt leállítsunk, és kitöröljünk

Dinamikus felületű alkalmazások

Példa

Tervezés:

Dinamikus felületű alkalmazások

Példa

Megvalósítás (changingcolorwidget.cpp):

```
void ChangingColorWidget::startColorChange()  
{  
    // szükségünk van a küldő gomb koordinátájára  
    GridPushButton *button =  
        qobject_cast<GridPushButton*>(sender());  
    Coordinate coordinate = button->coordinate();  
  
    // létrehozunk egy új időzítőt, amit azonnal el  
    // is indítunk  
    QTimer* timer = new QTimer(this);  
    connect(timer, SIGNAL(timeout()),  
            this, SLOT(changeColors()));  
    timer->start(1000);  
}
```

Dinamikus felületű alkalmazások

Példa

Megvalósítás (`changingcolorwidget.cpp`):

```
// és elmentünk a megadott koordinátával
timers.insert(timer, coordinate);
}

...

void ChangingColorWidget::changeColors()
{
    ...
    // megkeressük, melyik koordinátán kell
    // módosítani a színeket
    Coordinate coordinate =
        timers[qobject_cast<QTimer*>(sender())];
```

Dinamikus felületű alkalmazások

Példa

Megvalósítás (`changingcolorwidget.cpp`):

```
// megkeressük az átszínezendő gombokat
foreach(GridPushButton* button, buttonGrid)
{
    if (button->coordinate().x() ==
        coordinate.x() || ...)
    {
        // az adott sorban és oszlopban
        button->setStyleSheet(styleSheet);
        // lecseréljük az összes gomb
        // megjelenését
    }
}
```

Dinamikus felületű alkalmazások

Képek kezelése

- Nem csak színeket, képeket is elhelyezhetünk a felületen vagy a stílusban, vagy külön betöltve az alkalmazásban
- A Qt támogatja a legtöbb megszokott képformátumot (BMP, GIF, JPEG, PNG, ...), a lista tovább bővíthető
- A képeket objektumként is kezeljük, erre több típus szolgál:
 - **QImage**: elsősorban I/O műveletekre és pixel szintű manipulációra optimalizál
 - **QPixmap**: elsősorban a képek felületi megjelenítésére szolgál
 - **QBitmap**: monokróm képek kezelésére
 - **QPicture**: képre történő rajzolást biztosít

Dinamikus felületű alkalmazások

Képek megjelenítése

- A képeket a felületre több vezérlő segítségével is felhelyezhetünk, vagy rajzolhatjuk
 - alapvetően a címke (`QLabel`) szolgál a képmegjelenítésre a `pixmap` tulajdonságon keresztül, mely egy `QPixmap` objektumot tud fogadni, pl.:

```
QPixmap* pic = new QPixmap("img.bmp");  
label->setPixmap(*pic); // kép beállítása
```
 - a kép a címkén eredeti méretben jelenik meg, ha a címke mérete rögzített, akkor a képet megvágja
 - a képet lekicsinyíthetjük a `scale(<szélesség>, <magasság>, ...)` művelettel, pl.:

```
label->setPixmap(pic->scale(50,50));
```


Dinamikus felületű alkalmazások

Példa

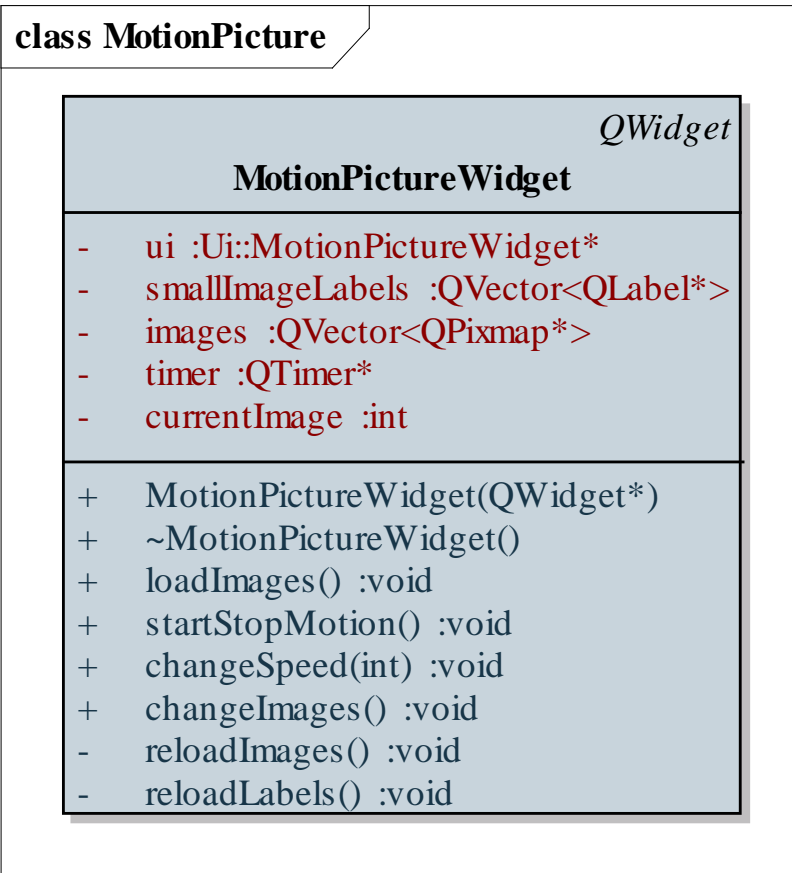
Feladat: Készítsünk egy mozgóképfelület megjelenítő alkalmazást, amelyben képek sorozatát tudjuk betölteni (mint filmkockákat), és megjeleníteni azt animációként. Lehessen szabályozni az animáció sebességét, valamint lehessen látni, hogy a következő 1 másodpercben milyen képkockák jelennek meg.

- a felületnek lesz statikus (betöltő gomb, indító/leállító gomb, megjelenítő címke, sebességállító), valamint dinamikus része (egy másodpercben megfelelő képek), előbbi a felülettervezővel készítjük
- eltároljuk a betöltött képeket (`images`), valamint a generált címkéket (`smallImageLabels`), és időzítő segítségével fogjuk periodikusan cserélni őket

Dinamikus felületű alkalmazások

Példa

Tervezés:

Dinamikus felületű alkalmazások

Példa

Megvalósítás (motionpicturewidget.cpp):

```
void MotionPictureWidget::loadImages(){
    ...
    foreach(QFileInfo fileInfo, fileInfoList){
        QPixmap* image = new QPixmap(
            fileInfo.absoluteFilePath());
        // képek betöltése
        if (!image->isNull()) // amennyiben képfájl
            images.append(image);
            // felvesszük a képek közé
        else
            delete image; // különben töröljük
    }
    ...
}
```

Dinamikus felületű alkalmazások

Példa

Megvalósítás (changingcolorswidget.cpp):

```
void MotionPictureWidget::reloadImages(){
    if (images.size() > 0) { // amennyiben van kép
        ui->mainImageLabel->setPixmap(
            images[currentImage]->scaled(298, 298));
        // nagy kép beállítása
        for (int i = 0; i < smallImageLabels.size();
            i++)
            smallImageLabels[i]->setPixmap(
                images[(currentImage + i + 1) %
                    images.size()]->scaled(18,18));
        // kis képek beállítása
    }
}
```